

DOI: 10.31866/2616-745X.9.2022.265465

УДК 341.9:316.48:316.7

**«КОНФЛІКТИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ»:
ТРАНСКУЛЬТУРНИЙ СТАН ТА СОЦІОЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ****Шевель Інна Петрівна^{1а},
Важна Катерина Анатоліївна^{2а}**

¹Кандидатка соціологічних наук, доцентка,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6387-2506>,
e-mail: shevelinna@ukr.net,

²Кандидатка юридичних наук,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5591-8853>,
e-mail: kateryna.vazhna@gmail.com,

^аКиївський національний університет культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133

Надіслано:

14.02.2022

Рецензовано:

16.02.2022

Прийнято:

28.03.2022

Для цитування:

Шевель, І. П., & Важна, К. А. (2022). «Конфлікти нового покоління»: транскультурний стан та соціоемпіричний аналіз. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (9), 255–263. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.9.2022.265465>.

У статті аналізуються різні наукові підходи до вивчення конфліктів у галузі міжнародних відносин, соціології, політології. Автор висвітлює структуру конфліктів, яка має системне сприйняття на конфліктогенні фактори. Сучасний стан вивчення конфліктів демонструє зв'язок із міжнародними відносинами як фактор потенційного впливу на суб'єкти конфліктів. Метою дослідження є науково-теоретичне обґрунтування появи конфліктів, які трансформуються в нові вектори, та їх розв'язання в сучасному світі. Методологія полягає в соціоемпіричному аналізі вивчення конфліктів. Аналіз демонструє еволюцію і динаміку розвитку конфліктів. Наукова новизна відповідає реаліям, які відбуваються сьогодні. Прояв конфлікту нового покоління – це явище, яке важко прогнозувати і прийняти правильні рішення, регулювання. Як видно, що всі нові види конфліктів проникають у соціальні процеси суспільства, модернізуються і весь час запозичують нові зразки прояву конфліктів, суперечностей і напруження серед населення. Висновок: будь-який конфлікт визначає руйнівну силу в політичних, соціальних, міжнародних, культурних, етнічних, геополітичних відносинах. На основі статистичних даних соціологічного дослідження вивчається тенденція, що для регулювання

світових конфліктів, які прогнозують війну, застосовуються методи нестандартної протидії, щоб не призвести до глобальної небезпеки світу.

Ключові слова: конфлікт; міжнародний конфлікт; конфлікт нового покоління; регулювання; протидія; транскультурний стан.

Вступ

Міжнародній взаємодії та політичним відносинам притаманна властивість врегулювати конфлікти задля розвитку та стабільності зовнішньої політики. Проблема ескалації конфлікту в наш час набирає обертів і змушує міжнародну спільноту приймати рішення щодо регулювання «конфлікту нового покоління», шукати нові стратегії вирішення та запобігання конфліктам (Бернадський, 2012).

Як наголошує Р. Арон (2000), всі відносини відбуваються між політичними одиницями, якими є держави, що є головними учасниками міжнародної взаємодії. Він підкреслює, що саме внутрішні конфлікти в будь-якій державі впливають на тип конфлікту і його характер протікання, способи врегулювання і вплив на розвиток світового порядку.

Як ми можемо спостерігати за подіями, які відбуваються в світі, збройні конфлікти та конфлікти різного виду відбуваються на земній кулі майже скрізь. Розгортання таких супротивів із різних боків призводить до конфліктних і кризових ситуацій, які спостерігаються небажаними масовими вбивствами, руйнуваннями, економічними кризами, війнами. Ми є свідками виникнення нових зразків конфліктів у світі, які мають схожі риси прояву з традиційними конфліктами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз конфліктів у міжнародній системі розглядається та вивчається в теоріях різних вчених, вітчизняних та зарубіжних, зокрема К. Боулдінга, Л. Козера, А. Рапопорта, Р. Дарендорфа, Р. Арон, Й. Гальтунга, Н. Дороніна, Г. Перепелиці, В. Мандрагелі, В. Танчер, І. Шевель, Д. Лікарчук, С. Загороднюк, Н. Костенко, Ф. Полторак та інших.

Формулювання цілей статті

Головна мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати еволюцію ситуації «конфліктів нового покоління», які трансформуються новими векторами прояву в сучасному глобалізаційному світі.

У статті аналізується конфлікт, який відповідає реаліям, що відбуваються сьогодні. Прояв конфлікту нового покоління – це явище, яке важко прогнозувати і прийняти правильні рішення регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сьогодні весь світ потерпає від міжнародних конфліктів, і всі сили зовнішньої політики налаштовані на врегулювання та запобігання цих конфліктів. Конфлікти сьогодні мають іншу форму, сутність, предмет, стан, регулювання та розв'язання. Весь світ перейшов у нову еру конфліктів та сутичок. Змінилася природа конфлікту, його походження і протікання, це все сформувало «конфлікт нового покоління», який ми не тільки вивчаємо, спостерігаємо, а й є деякою мірою втягнуті як суб'єкти цього нового конфлікту.

Міжнародна платформа безпосередньо приділяє велику увагу вивченню та вирішенню цих конфліктів під гаслом «Світ без війни».

Розвиток конфлікту в геополітичному напрямку змінює свій вектор прояву, і створюються «конфлікти нового покоління». Вони через інтелектуальне домінування займаються провокаціями, маніпулюванням, блокуванням, інформаційною напругою (Шевель та Казаков, 2010). У ХХІ столітті конфлікти виникають доволі часто. Вони провокуються на тлі релігії, сепаратизму і агресивного націоналізму. Всі ці конфлікти несуть небезпеку, втручання у внутрішні дії держави, розбалансування, порушення міжнародної системи та права, глобалізаційний безлад. Вирішення та врегулювання таких конфліктів традиційними способами не має сенсу і втрачає ефективність. Науковці різних галузей розмірковують, як практично правильно підійти до вирішення конфліктів в усіх типах поліетнічного соціуму, тому при прийнятті правильного рішення агресивний націоналізм ще сильніше загострюється. В сутності філософія «конфлікту нового покоління» прокотилася по всій Європі, і агресивний націоналізм залишає слід повсюди. Його апогея, на жаль, досягла і Україна, її східна частина.

Виходячи з конфліктних ситуацій, які ми можемо спостерігати в світі і на території України взагалі, бачимо, що міжнародна практика не готова до боротьби з цим новим явищем прояву «конфлікту нового покоління». Практика вирішення конфліктів усвідомлює повною мірою, що небезпека є реальною, і треба глобально шукати шляхи досягнення миру.

За повідомленням міністра закордонних справ Дмитра Кулеби на засіданні Постійної ради ОБСЄ, буде надана консолідована міжнародна підтримка нашій країні в умовах військового тиску з боку РФ. Це є значним результатом нашого плідного співробітництва з цією міжнародною організацією.

Науковці в галузі соціології конфлікту, такі як Р. Дарендорф, Г. Зіммель, Л. Козер, М. Вебер, К. Боулдінг та інші, зазначають, що міжнародні конфлікти є взаємодією міжнародних відносин. В будь-якому дослідженні, особливо в соціології, прискіпливо відносяться до такого роду досліджень, де головною є проблема війни і миру, конфліктних ситуацій та провокацій. Як зазначав відомий класик у галузі соціології Р. Дарендорф (2002): «Хто вміє впоратися з конфліктами шляхом їхнього визнання і регулювання, той бере під свій контроль ритм історії».

В теоретико-методологічному порівнянні ми можемо надати дані, які підкріплять основу прояву та вивчення «конфліктів нового покоління».

Проаналізуємо динаміку емпіричних даних соціологічних досліджень провідних соціологічних центрів та служб, інститутів щодо ситуації, яка склалася в Україні через дії Росії.

Проаналізуємо соціологічне дослідження, яке було проведено Українським центром економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова у грудні 2021 та січні 2022 року за допомогою методу телефонного опитування по всіх регіонах України, крім Криму і окупованих територій Луганської та Донецької областей. Соціологами було поставлене ключове запитання, яке є важливим і актуальним на сьогоднішній день (Див. Табл. 1) (Оцінка громадянами України загрози агресії з боку Росії (січень 2022 р.), 2022).

Таблиця 1

Динаміка ставлення населення України до ситуації, яка склалася біля кордонів України за листопад–грудень 2021 р.

В дослідженні показано, що населення України дуже стурбовано ситуацією, яка наразі склалася, це становить в середньому показнику 45 %, і майже така ж частка не хоче вірити, що відбудеться вторгнення, це становить 44 %. Цей відсоток різниться за віковими позиціями та освітою наших громадян, також за територіальною приналежністю, тому в деяких регіонах вище показник, а в інших нижче. Поряд із ситуацією, яка склалася на кордоні України, населення країни схвильоване з приводу того, що не ведеться продуктивна робота по врегулюванню ситуації на міжнародній арені, таких серед опитаних 68,5 %, тільки 17 % вважають, що все відбувається правильно і в рамках міжнародного права, захисту населення та суверенності держави. По двом ознакам відображається велика частка опитаних, які вагалися у відповіді, і це становить в середньому 12 %. Пояснює це те, що населення не до кінця розуміє ситуацію і не володіє достатньою інформацією.

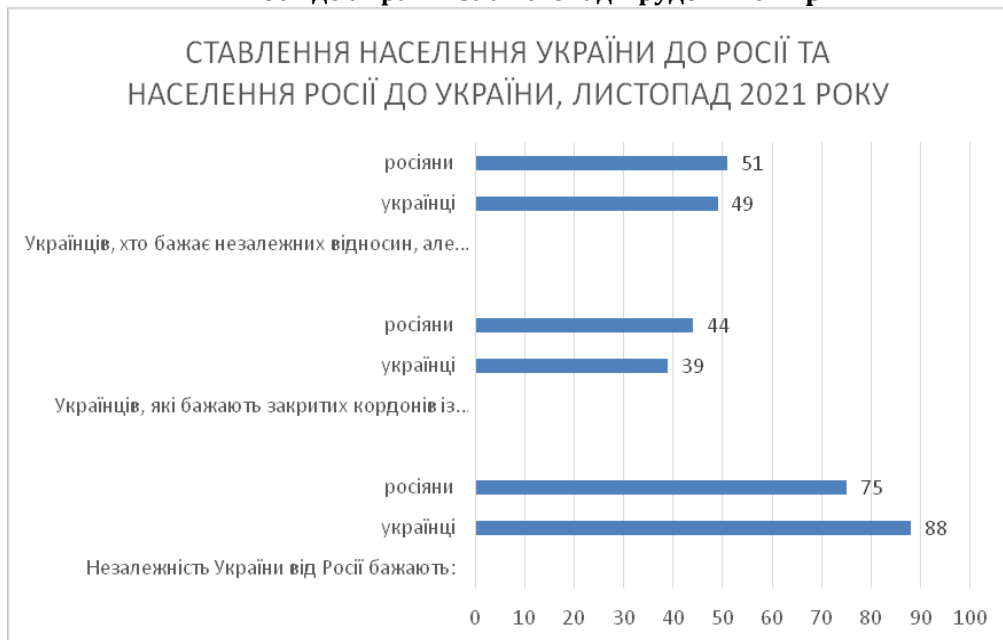
Було проведено також соціологічне дослідження Київським міжнародним інститутом соціології в листопаді 2021 р. за допомогою телефонного опитування (САТІ) по всій території країни (крім АР Крим) (Див. Табл. 2) (Ставлення населення України до Росії та населення Росії до України, лютий 2021 р., 2021).

В цьому дослідженні показано, як населення України і Росії ставиться одне до одного. Українці відповіли (88 %), що вони хочуть бути незалежними від РФ, самі росіяни теж поставили великий відсоток на таке ж запитання, це становить 75 %, звідси висновок, що обидві нації хочуть розвиватися самостійно. Також піднімалося питання про закриття кордонів між державами, серед опитаних українців 39 % хочуть закрити кордони з Росією, а росіяни трохи перевищують відсоток (до 44 %). На противагу питанню про закриття кордонів стояло питання розвитку незалежної України, але без кордонів і митниць, то тут серед опитаних українців 49 %, це дещо нижче за відсоток серед опитаних росіян, який становить 51 %.

З порівняння цих двох досліджень ми можемо зробити висновок, що обидві країни не хочуть вступати в конфлікти, а тим більше заважати один одному в своєму самостійному, незалежному розвитку.

Таблиця 2

**Динаміка ставлення населення України до Росії
і Росії до України за листопад–грудень 2021 р.**

Висновки

Отже, моделі появи та урегулювання конфліктних ситуацій у сучасних умовах відрізняються від соціальних тим, що базуються характером поліетнічних соціумів, де за приклад можемо привести саме Україну. Всі специфічні риси конфлікту вивчаються в межах конфліктологічної парадигми, постійного підвищення рівня конфліктності.

Міжнародні конфлікти змінюються і переходять у фазу глобалізаційних.

Як ми бачили з результатів соціологічних досліджень, міжнародні конфлікти залишають місце для міжнародної співпраці і взаємовідносин. При провадженні регулювання міжнародних конфліктів треба вирішувати конфлікти, вивчаючи їх складові, такі як конфліктну ситуацію та джерела, сторони конфлікту, позицію і прогнозовані результати фінальної стадії конфлікту. Залучаються для вирішення конфліктів третя сторона, яка в переговорному процесі може бути як представник від сторін держави, міжнародної організації, і дипломати або інші представники зовнішньої дії, які під час переговорів можуть знайти інші методи запобігання конфліктам.

Ці механізми використовуються завжди у міжнародній практиці (Шевель, 2021).

В глобалізаційних тенденціях та демократизації відбувається зміна традиційного підходу до вирішення конфліктів на зовсім нові правила і способи регулювання, появи нової біполярної міжнародної системи. Правильне визначення основ конфліктогенності у формуванні принципів управління сприяє вирішенню міжнародних конфліктів.

В сучасному світі кількість латентних конфліктів все більшає. І це напружує міжнародну спільноту, тому надає складність регулюванню конфліктів.

Список використаних джерел та посилань:

- Арон, Р., 2000. *Мир і війна між націями*. Київ: Юніверс.
- Бернадський, Б. В., 2012. *Міжнародні конфлікти*. Київ: Персонал.
- Дарендорф, Р., 2002. *Современный социальный конфликт: очерк политики свободы*. Перевод с немецкого Л. Ю. Пантинной. Москва: РОССПЭН.
- Оцінка громадянами України загрози агресії з боку Росії (січень 2022р.), 2022. *Разумков Центр*, [online] 02 лютого. URL: <https://razumkov.org.ua/avtor/tsentr-razumkova> [Дата звернення 29 червня 2022].
- Ставлення населення України до Росії та населення Росії до України, лютий 2021 р., 2021. *Київський міжнародний інститут соціології*, [online] 02 березня. URL: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1015&page=1> [Дата звернення 29 червня 2022].
- Шевель, І.П. та Казаков, В.С., 2010. Ральф Дарендорф о социальных конфликтах. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. *Політологія. Соціологія. Право*, 3 (7), С. 41–48.
- Шевель, І.П., 2021. Конфлікт проти конфлікту: соціологічний аналіз світової проблематики. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 8, С. 238–248. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249056>.

References:

- Aron, R., 2000. *Myr i viina mizh natsiiamy* [Peace and War Between Nations]. Kyiv: Yunivers.
- Bernadskyi, B.V., 2012. *Mizhnarodni konflikty* [International conflicts]. Kyiv: Personal.
- Darendorf, R., 2002. *Sovremennyi sotcialnyi konflikt: ocherk politiki svobody* [Contemporary Social Conflict: An Essay on the Politics of Freedom]. Translation from German by L. Yu. Pantina. Moscow: ROSSPEN.
- Otsinka hromadianamy Ukrainy zahrozy ahresii z boku Rosii (sichen 2022r.) [Assessment by citizens of Ukraine of the threat of aggression from Russia

- (January 2022)], 2022. *Razumkov Tsentr*, [online] 02 February. Available at: <https://razumkov.org.ua/avtor/tsentr-razumkova> [Accessed 29 June 2022].
- Shevel, I.P. and Kazakov, V.S., 2010. Ralf Darendorf o sotsialnykh konfliktakh [Ralf Dahrendorf on social conflicts]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivskiy politekhnichnyi instyt"*. *Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, 3 (7), pp. 41–48.
- Shevel, I. P., 2021. Konflikt proty konfliktu: sotsiolohichniy analiz svitovoi problematyky [Conflict against conflict: a sociological analysis of world issues]. *International Relations: Theory and Practical Aspects*, 8, pp. 238–248. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249056>.
- Stavlennia naseleння Ukrainy do Rosii ta naseleння Rosii do Ukrainy, liutyi 2021 r. [The attitude of the population of Ukraine to Russia and the population of Russia to Ukraine, February 2021], 2021. *Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiolohii*, [online] 02 March. Available at: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1015&page=1> [Accessed 29 June 2022].

**CONFLICTS OF THE NEW GENERATION:
TRANSCULTURAL STATE AND SOCIOEMPIRICAL ANALYSIS****Inna Shevel**^{1a}, **Kateryna Vazhna**^{2a}

¹*Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6387-2506>,
e-mail: shevelinna@ukr.net,*

²*Candidate of Science in International Law,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5591-8853>,
e-mail: kateryna.vazhna@gmail.com,*

^a*Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine*

The article analyzes various scientific approaches to the study of conflicts in the field of international relations, sociology, and political science. The author highlights the structure of conflicts, which has a systematic perception of conflict-generating factors. The current state of conflict studies demonstrates the connection with international relations as a factor in the potential impact on conflict actors. The aim of the study is the scientific and theoretical justification of the emergence of conflicts that are transformed into new vectors and their resolution in the modern world. The methodology is a socio-empirical analysis of the study of conflicts. The analysis shows the evolution and dynamics of conflict development. Scientific innovation corresponds to the current realities. Manifestation of the new generation of conflict is a phenomenon that is difficult to predict and make the right regulatory decisions. As can be seen, all new types of conflicts penetrate into the social processes of society, modernize and constantly borrow major examples of conflict, contradictions and tensions among the population in society. Conclusion state that any conflict determines the destructive force in political, social, international, cultural, ethnic, and geopolitical relations. Based on the statistics of the sociological research there is studied the tendency, that to regulate world conflicts that predict war uses methods of non-standard counteraction so as not to lead to a global danger of peace.

Keywords: conflict; international conflict; new generation conflict; regulation; opposition; transcultural state.